

"Майстер-клас"

*Божеську Марії Флорівни
вчительки початкових класів
Йорданештського ЗЗСО
I-III ступенів*

2021

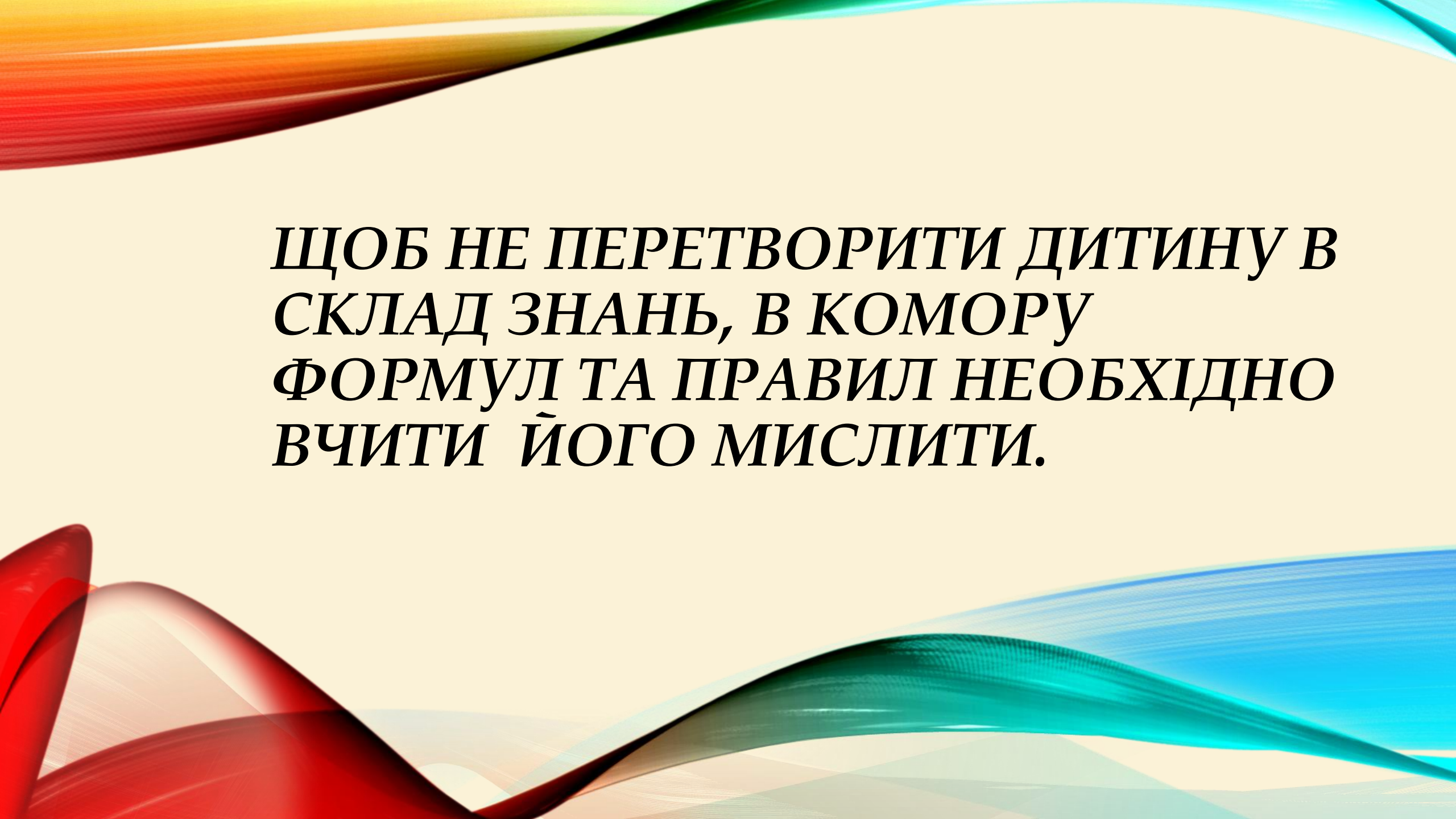

Використання методу

« Шість капелюшків мислення »

/Шість капелюшків де Боно/

(за технологією розвитку латерального мислення)

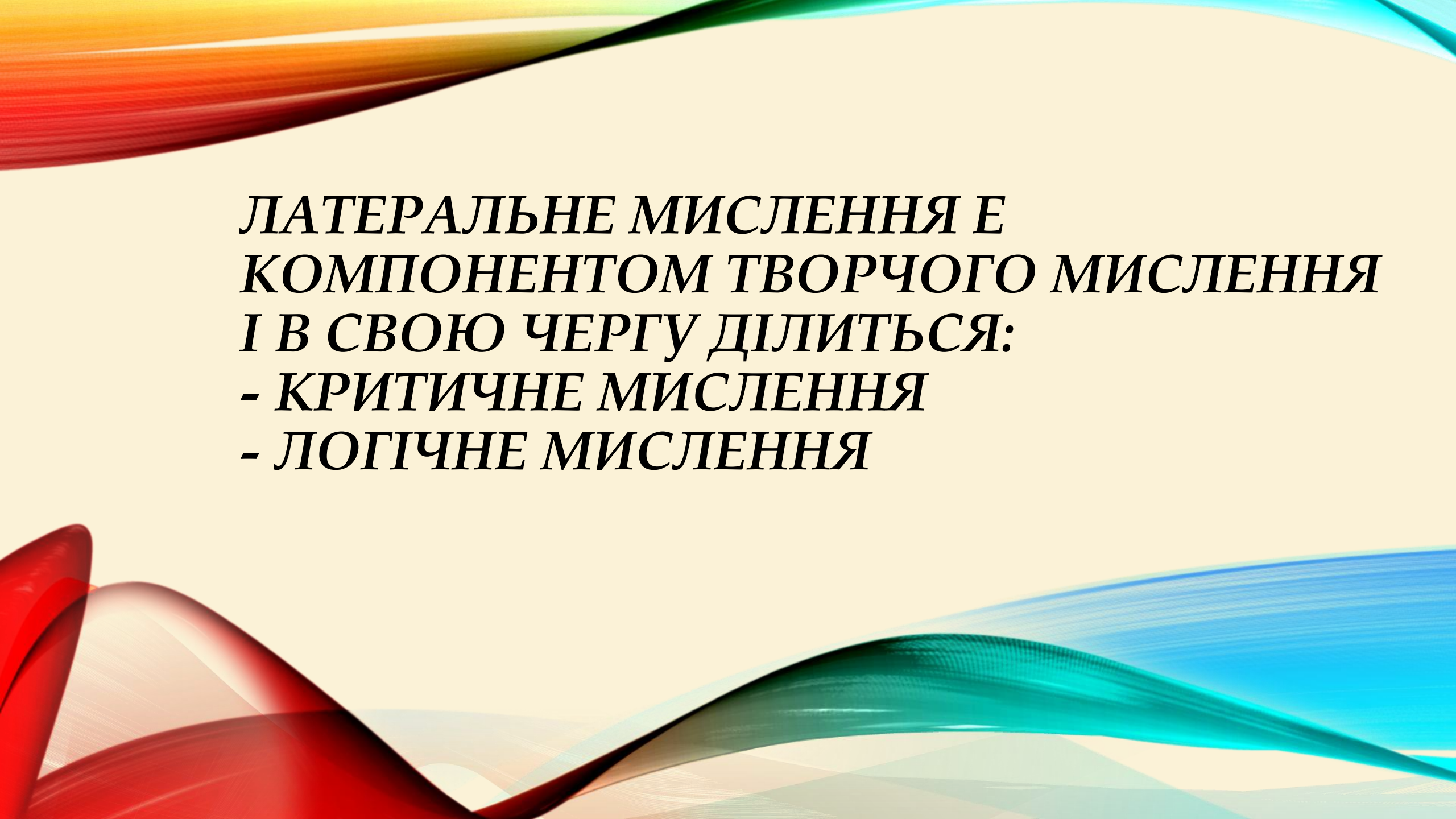

***ЩОБ НЕ ПЕРЕТВОРИТИ ДИТИНУ В
СКЛАД ЗНАНЬ, В КОМОРУ
ФОРМУЛ ТА ПРАВИЛ НЕОБХІДНО
ВЧИТИ ЇЙОГО МИСЛИТИ.***

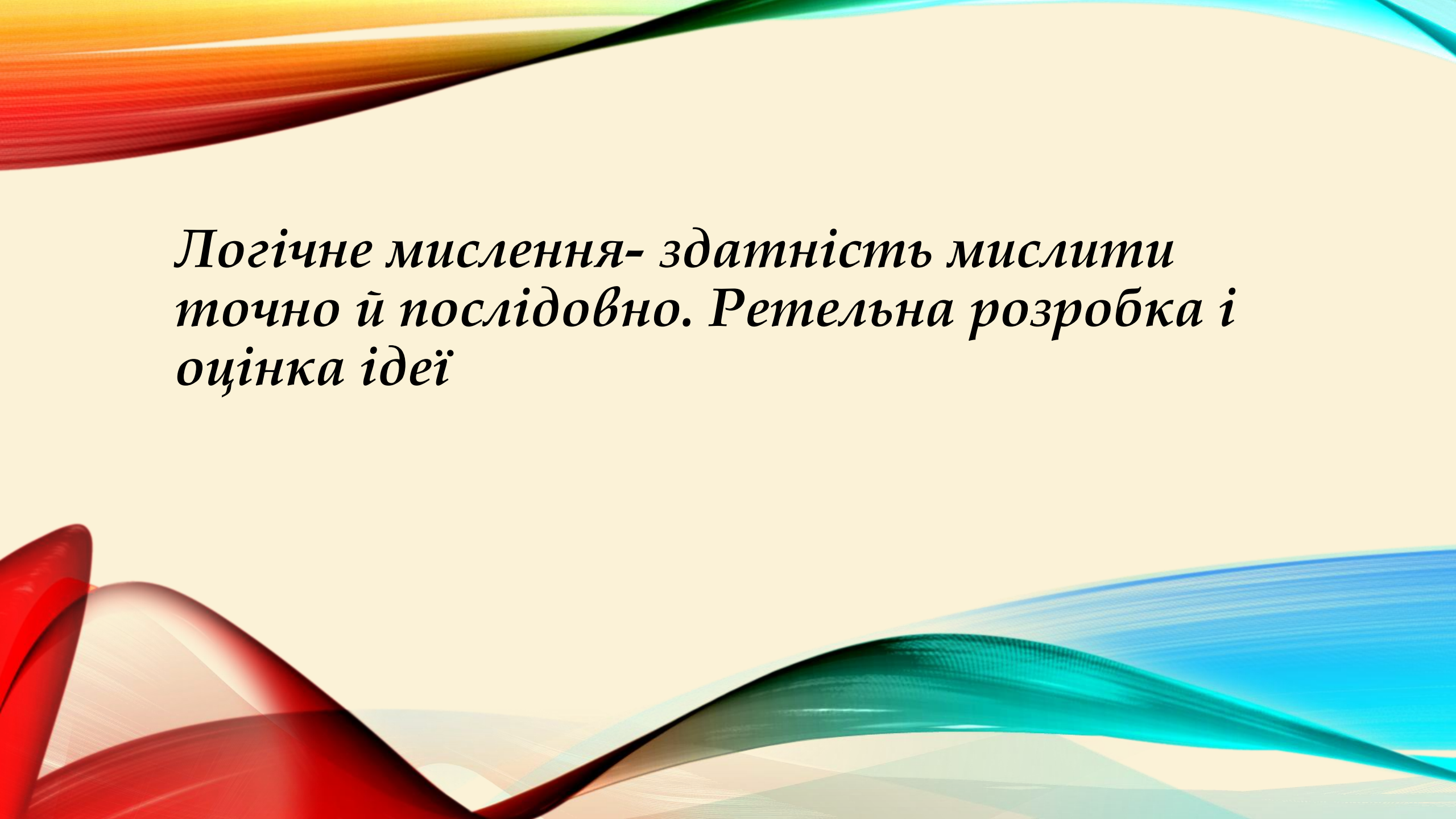
ЯКІСТЬ МИСЛЕННЯ - ОСНОВНИЙ РЕСУРС УСПІШНОСТІ Е ДЕ БОНО

*Едвард де Боно – популярний психолог, викладач.
Засновник техніки «Мислення про мислення». Його
вправи тренують і розвивають процес мислення і
можуть застосовуватись на уроках як окремі
інтерактивні методи*

**ЛАТЕРАЛЬНЕ МИСЛЕННЯ Е
КОМПОНЕНТОМ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ
І В СВОЮ ЧЕРГУ ДІЛИТЬСЯ:
- КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ
- ЛОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ**

**КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ - ЦЕ ПРОЦЕС,
ЯКИЙ ПОЧИНАЄТЬСЯ З ПОСТАНОВКИ
ПРОБЛЕМИ, ПРОДОВЖУЄТЬСЯ
ПОШУКОМ І ОСМИСЛЕННЯМ
ІНФОРМАЦІЇ, ЗАКІНЧУЄТЬСЯ
ПРИЙНЯТТЯМ РІШЕННЯ ЩОДО
РОЗВ'ЯЗАННЯ ПОСТАВЛЕНОЇ ПРОБЛЕМИ.**

*Логічне мислення- здатність мислити
точно й послідовно. Ретельна розробка і
оцінка ідеї*

ТВОРЧЕ МИСЛЕННЯ

-АРТИСТИЗМ

-ТАЛАНТ

- ЕМОЦІЙНА ЧУТЛИВІСТЬ

- НАТХНЕННЯ

**ДЛЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ПОТРІБЕН ТАЛАНТ, А НЕ
КОЖНА ДИТИНА ЙОГО МАЄ**

ЛАТЕРАЛЬНЕ МИСЛЕННЯ

*ТАЛАНТ, АРТИСТИЗМ, ЕМОЦІЙНА
ЧУТЛИВІСТЬ, НАТХНЕННЯ - НЕ Є
ОБОВ'ЯЗКОВОЮ УМОВОЮ*

**У КОЖНОГО УЧНЯ МОЖНА СФОРМУВАТИ
ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ ЛАТЕРАЛЬНОГО
МИСЛЕННЯ, А ЦЕ ПІДВИЩИТЬ ЗАГАЛЬНИЙ
ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ ТА
НАДДАСТЬ КОНКРЕТНІ ІНСТРУМЕНТИ, ЗА
ДОПОМОГОЮ ЯКИХ ВІН МОЖЕ ВИРІШУВАТИ
ПРОБЛЕМНІ ЗАВДАННЯ ПО-НОВОМУ,
ВИСУВАЮЧИ ВЛАСНІ НОВІ ІДЕЇ.**

МЕТОДИ ЛАТЕРАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ

Плюс-мінус-цікаво

Розумовий штурм

Асоціативний кущ (метод кластерів)

Шість капелюшків мислення

МЕТОД « ШІСТЬ КАПЕЛЮХІВ»

***, ЦЕ ПСИХОЛОГІЧНА ГРА, СЕНС ЯКОЇ ПОЛЯГАЄ В ТОМУ,
ЩОБ РОЗГЛЯНУТИ ОДНУ І ТУ ЖЕ ПРОБЛЕМНУ СИТУАЦІЮ
З ШЕСТИ НЕЗАЛЕЖНИХ ОДНА ВІД ОДНОЇ ТОЧОК ЗОРУ.
ЦЕ ДОЗВОЛЯЄ СФОРМУВАТИ НАЙБІЛЬШ ПОВНЕ
УЯВЛЕННЯ ПРО ПРЕДМЕТ ДИСКУСІЇ ТА НА ЛОГІЧНОМУ Й
ЕМОЦІЙНОМУ РІВНЯХ ОЦІНИТИ ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ.***

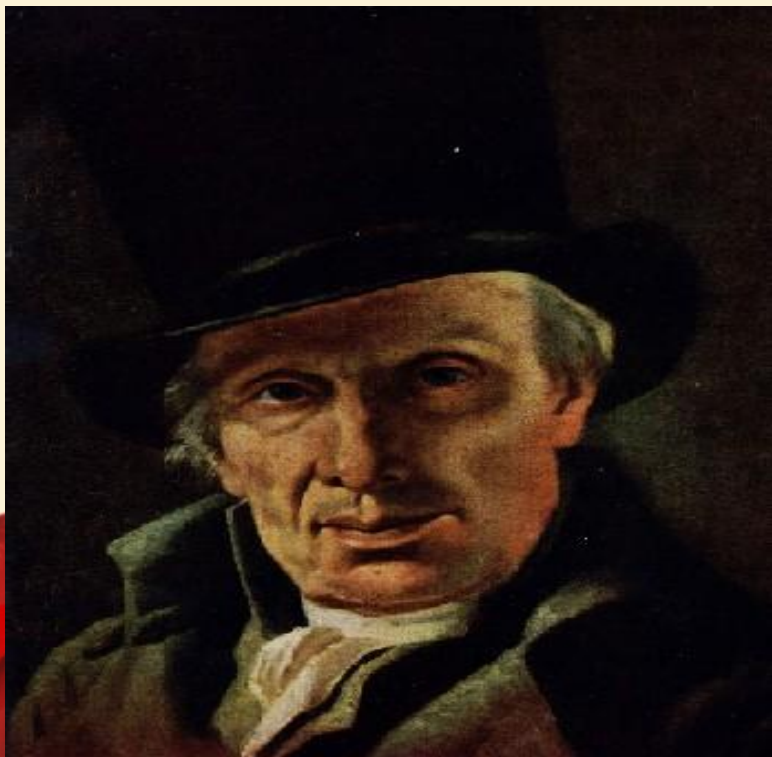
МЕТА МЕТОДУ

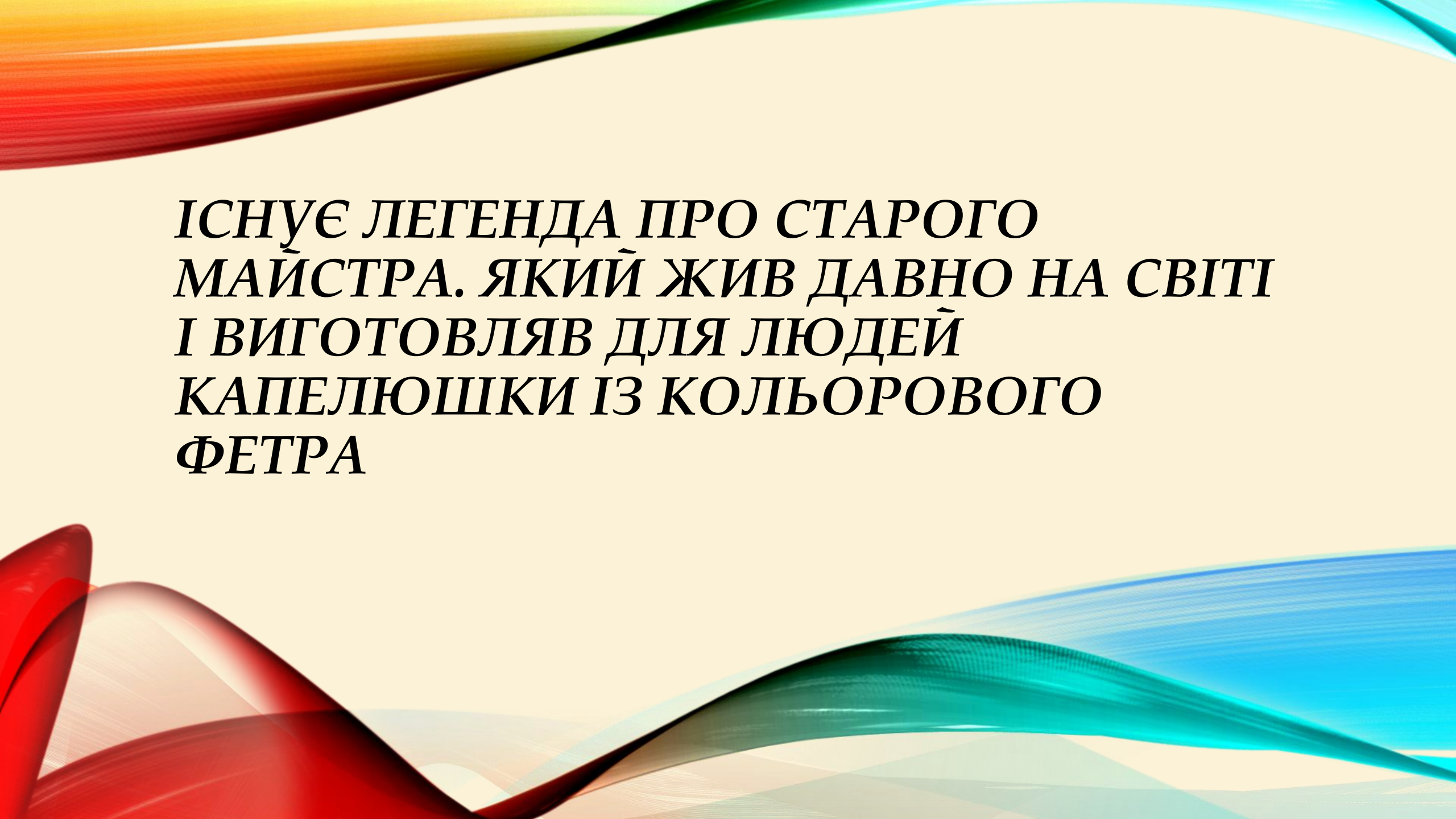
*НАВЧИТИ УЧНІВ КРАЩЕ РОЗУМІТИ ОСОБЛИВОСТІ СВОГО
МИСЛЕННЯ, КОНТРОЛЮВАТИ СВІЙ ОБРАЗ ДУМОК І
БІЛЬШ ТОЧНО СПІВВІДНОСИТИ ЙОГО З ПОСТАВЛЕНИМИ
ЗАВДАННЯМИ З МЕТОЮ БІЛЬШ ЕФЕКТИВНОГО
ВИКОРИСТАННЯ ПРОЦЕСУ МИСЛЕННЯ ПРИ ВИРІШЕННІ
ПРОБЛЕМ*

СУТЬ

ПРОСТИЙ І ПРАКТИЧНИЙ СПОСІБ ,ЩО ДОЗВОЛЯЄ ПОДОЛАТИ ТРИ ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТРУДНОЩІ, ПОВ'ЯЗАННІ З ПРАКТИЧНИМ МИСЛЕННЯМ: ЕМОЦІЇ, БЕЗПОРАДНІСТЬ, ПЛУТАНИНУ. МЕТОД ДОЗВОЛЯЄ РОЗДІЛИТИ МИСЛЕННЯ НА ШІСТЬ ТИПІВ, АБО РЕЖИМІВ КОЖНОМУ З ЯКИХ ВІДПОВІДАЄ МЕТАФОРИЧНИЙ КОЛЬОРОВИЙ «КАПЕЛЮХ». ТАКИЙ РОЗПОДІЛ ДОЗВОЛЯЄ ВИКОРИСТОВУВАТИ КОЖЕН РЕЖИМ НАБАГАТО ЕФЕКТИВНІШЕ І ВЕСЬ ПРОЦЕС МИСЛЕННЯ СТАЄ БІЛЬШ СФОКУСОВАНИМ І СТІЙКИМ

ЛЕГЕНДА ПРО СТАРОГО КАПЕЛЮШНИКА

*ІСНУЄ ЛЕГЕНДА ПРО СТАРОГО
МАЙСТРА. ЯКИЙ ЖИВ ДАВНО НА СВІТІ
І ВИГОТОВЛЯВ ДЛЯ ЛЮДЕЙ
КАПЕЛЮШКИ ІЗ КОЛЬОРОВОГО
ФЕТРА*

*ВИХОДЯЧИ ІЗ ЙОГО МАЙСТЕРНІ ЛЮДИ
БУЛИ ДУЖЕ ЗАДОВОЛЕНІ. КОЛИ ПОКИНУВ
ЦІЙ СВІТ ВІН ЗАЛИШИВ СВОЇМ ШІСТЬОМ
СИНАМ СЛАВУ, МАЙСТЕРНЯ І ШІСТЬ
КАПЕЛЮШКІВ*

З ЧАСОМ СИНИ ЗУСТРІЛИСЯ

ЯКИЙ ЖЕ СТАВ СИН ЯКИЙ ОБРАВ БІЛИЙ КАПЕЛЮХ?

Володор білого капелюха став досить важливим чином. Він мав повагу людей через свою безпристрасність. Факти. Цифри і хроніка подій були для нього важливішими від усього на світі. Але якимось холодом віяло від цієї людини, здавалось, що емоції й почуття він утратив назавжди. Прекрасна машина. А не жива людина відтоді ходила землею.

ЯКИЙ ЗРОБИВ ДРУГОГО СИНА ЧОРНИЙ КАПЕЛЮХ?

Господар чорного капелюха раптом став бачити все в чорному кольорі. Усе в нього підлягало сумніву й критиці. Ця риса рятувала його від поразки й краху в справах, але саме вона позбавила його радості, радості від власних думок та вчинків. І це відбилося на його характері. Завжди похмурим та незадоволеним став господар чорного капелюха

ЯКИЙ СТАВ ВОЛОДАР ЖОВТОГО КАПЕЛЮШКА

*Чоловік у жовтому капелюші радів сонцю, кожному дню,
відкрито йшов назустріч пригодам та відкриттям. Ніщо
не лякало його, не зупиняло, адже попереду лише світло,
добро та теплота людських рух. Ця свята віра та
наївність не раз підводили його, але ніщо не могло
приголомшити цього оптиміста*

ЯКИЙ ЖЕ ЧЕРВОНИЙ КАПЕЛЮШОК?

Власник червоного капелюха жив під владою емоцій. Радість і сум, туга й подив, страх і гнів, задоволення й розчарування володіли його душею. Оточуючий світ залишався для нього загадкою, часто він не міг зрозуміти й себе самого. Друзі через певний час розчарувались у ньому, оскільки не знаходили в цій людині постійності й відданості

ЧЕРГА ЗЕЛЕНОГО КАПЕЛЮШКА. ЯКИЙ СТАВ СИН ЯКИЙ ОБРАВ ЙОГО?

Власник зеленого капелюха опинився в дивовижному світі творчості. Його талантом захоплювалися люди, знаходили в його творах відповіді на свої запитання. Але часто він опинився беззахисним перед суворою дійсністю, непристосованим до життя в реальному світі.

СИНІЙ КАПЕЛЮХ. ЩО МИ ДІЗНАЄМОСЬ ПРО НЬОГО?

Володар синього капелюха став вічним мандрівником та мислителем, який блукав лише йому відомими шляхами, орієнтуючись на лише йому відомі знаки й символи, не відхиляючись від мети, не поспішаючи й не уповільнюючи своєї ходи. Помічаючи багато чого, він обирав лише те, що важливо в даний момент для досягнення поставленої мети. Саме ці якості дозволили йому спуститись на морське дно й піднятися в небесну височість.

**СИНИ МАЙСТРА ЗРОЗУМІЛИ ЯКИЙ
ДИВОВИЖНИЙ СПАДОК ЗАЛИШИВ ЇМ БАТЬКО. І
ЗАХОТІЛОСЯ КОЖНОМУ З НИХ ЗНЯТИ СВІЙ
КАПЕЛЮХ І ПРИМІРЯТИ ІНШИЙ. ТАК ВОНИ
РОЗВИВАЛИ В СОБІ СВОЇ ВМІННЯ, ПІЗНАВАЛИ
СВІТ І ЛЮДЕЙ. І ЦЕ РОБИЛИ ЇХ ЩАСЛИВИШИМИ.
З ТИХ ПІР МИНУЛО БАГАТО РОКІВ, АЛЕ
КОЛЬОРОВІ КАПЕЛЮШКИ, ТАКЕ ЖИВУТЬ СЕРЕД
ЛЮДЕЙ**

ТЕХНІКА ШЕСТИ КАПЕЛЮХІВ

Це простий і практичний спосіб паралельного мислення принцип якої полягає в тому, що кожен учень у процесі обговорення проблеми одягає капелюх певного кольору і мислить так, як вимагає колір одягнутого капелюшка

**ІНФОРМАЦІЯ, ФАКТИ.
ЗБАГАЧЕННЯ СЕБЕ
НОВИМИ КОНКРЕТНИМИ
ЗНАННЯМИ**

*ЕМОЦІЇ. ПОЧУТТЯ. ІНТУЇЦІЯ.
ПЕРЕДЧУТТЯ. ФОРМУВАННЯ
СВОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПОДІЙ
ТА ЇХ УЧАСНИКІВ.
ЯКІ ПОЧУТТЯ В МЕНЕ
ВИНИКАЮТЬ?*

**НЕГАТИВНІ СТОРОНИ
СИТУАЦІЇ. НЕДОЛІКИ.
ОБЕРЕЖНІСТЬ.
ЩО МОЖЕ СТАТИСЯ
ПОГАНОВОГО АБО ЩО ПІДЕ
НЕ ТАК?**

***ПЕРЕВАГИ. ПОЗИТИВНІ
СТОРОНИ ЯВИЩА,
СИТУАЦІЇ.
ЩО СПОДОБАЛОСЬ?***

*ТВОРЧИСТЬ, ПОЧУТТЯ
ГУМОРУ. ВТІЛЕННЯ
НОВИХ ПРОПОЗИЦІЙ,
МОЖЛИВОСТЕЙ, ІДЕЙ.*

КОНТРОЛЬ ЗА РОЗУМОВИМ
ПРОЦЕСОМ. ПІДБИТТЯ
ПІДСУМКІВ, РЕФЛЕКСІЯ

ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРИМІРЯННЯ КАПЕЛЮШКІВ

Перший слід вислухати білий капелюх, щоб перш за все ознайомитись з інформацією, а останнім синій, щоб підсумувати пророблену роботу.

В початкових класах варто після чорного надати слово жовтого. Це урівноважить думки і дозволить учням не концентрувати уваги на негативі.

**ФРАГМЕНТ УРОКУ З
ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ**

ТЕМА. ВІРШ Н. ЗАБІЛИ «ДОЩ ІДЕ»

ПРАВИЛА РОБОТИ

- *Гарний настрій*
- *Активність*
- *ТІЗ (діймо тут і зараз)*

КАПЕЛЮХ ОЧІКУВАННЯ

- **ВИЗНАЧТЕ ЖАНР ПРОЧИТАНОГО ТВОРУ?**
- **ХТО Є АВТОРОМ ВІРША?**
- **НА СКІЛЬКИ СТРОФ ПОДІЛЕНА ПОЕЗІЯ?**
- **ЗНАЙДІТЬ І ЗАЧИТАЙТЕ СЛОВА, ЯКІ РИМУЮТЬСЯ?**
- **ЯК ВИ РОЗУМІЄТЕ СЛОВО «СХОДИ»**

- ЯКИЙ НАСТРІЙ У МАРИНКИ?

**- ЧОМУ? ДОВЕДІТЬ СВОЮ ДУМКУ
СЛОВАМИ З ВІРША**

**- ПРОСЛУХАЙТЕ МЕЛОДІЮ ТА
ВІДГАДАЙТЕ, З ЧИМ НАСТРОЄМ -
МАРИНКИ ЧИ РОСЛИН - ВОНА
СПІВЗВУЧНА? ЧОМУ?-**

- **ЯКИЙ НАСТРІЙ У РОСЛИН? ЧОМУ ЇМ РАДІСНО?**
- **ДОВЕДІТЬ СВОЮ ДУМКУ СЛОВАМИ З ВІРША.**
- **ХВИЛИНКА МРІЙНИКА (КОЛИ Б Я БУЛА НА МАРИНЧИНОМУ МІСЦІ. ТО Я Б...)**
- **ПОМІРКУЙТЕ, ЯКА КОРИСТЬ ВІД ДОЩУ?**

- ЯКИЙ НАСТРІЙ ТВОРУ В ЦІЛОМУ? ЧИМ ЗМІНЮВАВСЯ ВІН УПРОДОВЖ ВІРША?

- У ВАС НА СТОЛАХ СМАЙЛИКИ. ВИКЛАДІТЬ НАПРОТИ КОЖНОЇ СТРОФИ ВІДПОВІДНИЙ СМАЙЛИК ТОГО НАСТРОЮ, ЯКИЙ ПЕРЕДАЄ ЦЯ СТРОФА. ХТО ХОЧЕ ПРОКОМЕНТУВАТИ СВІЙ ВИБІР?

- А ЯКИЙ НАСТРІЙ У ВАС У ДОЩОВУ ПОГОДУ? ПІДНІМІТЬ ВІДПОВІДНИЙ СМАЙЛИК . ЧУДОВО.

ГРА « ЗАМІНИ ОДНИМ СЛОВОМ »

Дрібний - ...

Сильний - ...

Дощ з грозою - ...

Дощ з крижинками - ...

*Що вам нагадують останні рядки
вірша?*

СЕНКАН

1. Дощ
2. *Який?* _____ , _____.
3. *Що робить?* _____ , _____ , _____.
4. *Речення з 4 - х слів.*

---

1. Синонім до слова дощ

МОДЕЛЮВАННЯ МЕТОДУ (САМОСТІЙНА РОБОТА)

5 ГРУП

«Творчість»
Мультфільм «Дощ іде»

«Інформація»
(Літературний крос)

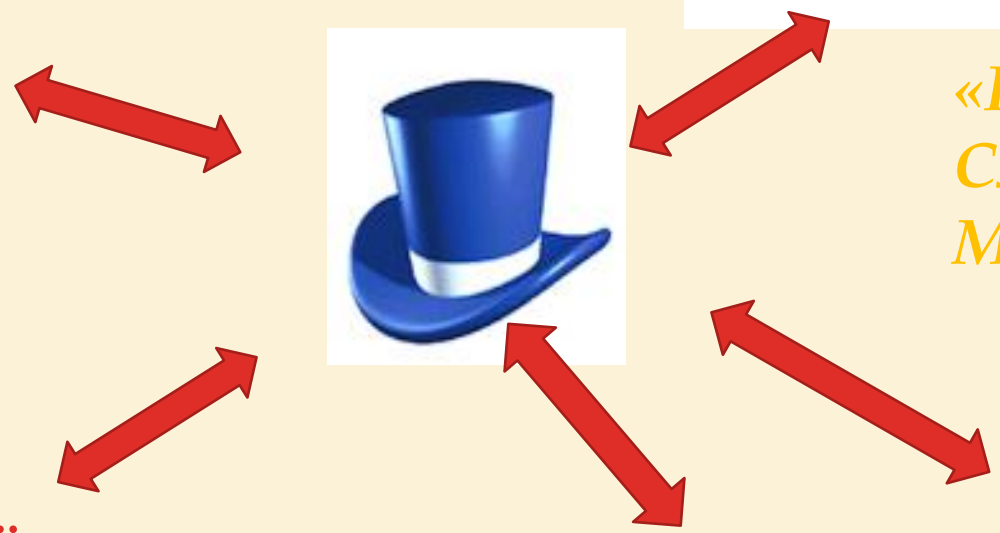
«Позитив»
Смс повідомлення
Маринці

«Емоції»
Палітра настрою
(мовна й кольорова)

«Критика»
«Довідкове бюро»
(Кислотні дощі)

ЛІТЕРАТУРНИЙ КРОС

За жанром «Дощ іде» ...

Автор ...

Складається із ...

Природа змальована як ...

В тлумачному словнику «сходи» це ...

Довідкове бюро

іщод

Кислотні дощі

інтолсик

ибир

яннаримив

Вимирання риби

Загибель лісів

вісіл

ьлебигаз

инидюл ю'вородз

адокш

Шкода здоров'ю
людини

СМС - ПОВІДОМЛЕННЯ МАРИНЦІ

0992252406

Після дощу буває ясна погода

ПАЛІТРА НАСТРОЮ

Маринки

рослин

сумний

журливий

невеселий

засмучений

добрий

веселий

радісний

піднесений

МУЛЬТФІЛЬМ «ДОЩ ІДЕ»

Сьогодні за хмари...

І стежать за ними...

І в полі зеленим...

Краплинки дощу...

Краплинки і трави...

Ой дощику, дощику...

ПЕРЕВАГИ МЕТОДУ

- *Дозволяє зробити розумову працю яскравим і захоплюючим засобом управління своїм мисленням*
- *Кольорові капелюхи – це метафора, яка легко застосовується вчителем і добре запам'ятовується дітьми*
- *Можна використовувати на будь – якому рівні складності, від дитячого садка до ради директорів*
- *Завдяки чіткому структуруванню роботи . Мислення стає більш конструктивним і продуктивним*
- *Визначає значимість усіх компонентів роботи над завданням, фактів, емоцій, критики, нових ідей, і включає їх в роботу в потрібний момент*